

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Skolkostnadsutredningen
(U 2014:14)

Dir.
2015:37

Beslut vid regeringssammanträde den 1 april 2015

Utvidgning av och förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 4 september 2014 kommittédirektiv om att kartlägga hur budgetering och redovisning går till i kommuner och hos enskilda huvudmän för fristående skolor. Syftet är att en jämförbar ekonomisk information på skolenhetsnivå ska kunna presenteras. Utredaren ska även se över bestämmelserna om beräkning av och beslut om bidrag till fristående skolor i syfte att säkerställa lika villkor mellan kommunala och fristående huvudmän (dir. 2014:126).

Utredaren ska nu även utreda hur kommuner kan ges ett avgörande inflytande över nyetableringar av skolor som är avsedda att drivas med vinstsyfte. Vidare ska utredaren utreda alternativa regleringar som syftar till att säkerställa att antagningen av elever i fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor sker enligt gällande regelverk. Utredaren ska även föreslå nödvändiga författningsändringar.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2016.

Det utvidgade uppdraget om hur kommuner kan ges ett avgörande inflytande över etablering av skolor som drivs med vinstsyfte

Genom sexpartiöverenskommelsen inom Friskolekommittén (SOU 2013:56) har ett viktigt steg tagits för att säkerställa att

verksamheten i skolan har en god kvalitet och att de offentliga medel som avsätts för skolverksamheten kommer eleverna till del. Från och med 2015 krävs ett obligatoriskt samråd mellan en godkänd enskild huvudman för en fristående skola och lägeskommunen innan verksamheten startar (2 kap. 5 a § skollagen [2010:800]). Regeringen vill dock gå längre, vilket framgår av regeringspartiernas särskilda yttranden i Friskolekommitténs betänkande, för att säkerställa att villkoren för såväl barn och elever som anställda i det svenska skolväsendet så långt möjligt ska vara lika, oberoende av vem som är huvudman för verksamheten.

I ett nationellt och sammanhållet skolsystem har kommunerna ansvaret för att garantera alla barn och unga rätt till en god utbildning med hög kvalitet. I budgetpropositionen för 2015, Finansplanen och utgiftsområde 16 (prop. 2014/15:1), aviseras därför att en utredning ska föreslå bestämmelser som innebär att kommuner ges ett avgörande inflytande över nyetableringar av skolor som drivs med vinstsyfte. På detta sätt kan en ökande skolsegregation liksom överetablering av skolor motverkas.

Utredaren ska

- utreda hur kommuner kan ges ett avgörande inflytande över nyetableringar av skolor som är avsedda att drivas med vinstsyfte, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Den reglering som utredaren ska föreslå ska inte omfatta icke-kommersiella aktörer.

Det utvidgade uppdraget att föreslå bestämmelser som syftar till att säkerställa att antagningen av elever sker enligt gällande regelverk

En utgångspunkt för det svenska skolväsendet är att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning förutsatt att inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen (1 kap. 8 § skollagen). Huvudmän kan därför inte välja vilka elever man

ska ta emot till sin sina utbildningar, utan alla skolor ska vara öppna för alla behöriga sökande. För kommunalt bedrivna skolor inom det obligatoriska skolväsendet måste kommunen omgående bereda en sökande som bor i kommunen en elevplats, och ska vid placering på skolenhet beakta bestämmelserna i 10 kap. 30 § skollagen om föräldrars önskemål om placering. För fristående skolor gäller att om det finns fler sökande än antalet platser ska urvalet ske på de grunder som Statens skolinspektion godkänner (10 kap. 36 §). Skolinspektionen har bl.a. godkänt kötid och syskonförtur som grunder för urval. Hur ett kösystem ska vara organiserat och dokumenterat är i dagsläget oreglerat.

Då det inte är närmare reglerat hur mottagandet av elever ska gå till är det svårt för Skolinspektionen att vid sin tillsyn kontrollera att skollagens regler har följts.

För att säkerställa att alla elever har lika tillgång till utbildning och att alla skolor är öppna för alla behöriga sökande bör det utredas hur det kan säkerställas att antagningen av elever till enskilt bedrivna förskoleklass, grundskola och grundsärskola sker enligt gällande bestämmelser om lika tillgång till utbildning. En lösning som ska övervägas är att lägeskommunen görs ansvarig för administrationen av köer och antagning av elever även till de fristående skolor som är belägna i kommunen. Utredaren ska i det arbetet analysera om det finns behov av följdändringar när det gäller t.ex. ersättning för hemkommunen, lägeskommunen och de fristående skolorna.

Utgångspunkten ska vara att antagningen av elever till de berörda skolformerna ska vara tydlig, transparent och administrativt enkel.

Utredaren ska därför

- utreda alternativa regleringar som syftar till att säkerställa att antagningen av elever i fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor sker i enlighet med skollagen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivning

Utöver av vad som följer av 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) ska utredaren särskilt redovisa ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommuner om kommuner föreslås vara ansvariga för att administrera köer och antagning till enskilda huvudmäns skolor.

Arbetsformer och redovisning av uppdraget

I arbetet ska utredaren inhämta synpunkter från myndigheter och organisationer med relevans för det utvidgade uppdraget.

Enligt de ursprungliga direktiven ska utredaren redovisa sitt uppdrag den 1 juni 2015. Utredningstiden förlängs nu. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 31 mars 2016.

(Utbildningsdepartementet)